

אלו טרפות פרק שלישי חולין

סא.

א"כ שאר עופות טמאין למה לי. כלומר אי אמרינן מה תורין דאית בהו ארבעה אף כל דאית בהו ארבעה ואי לית ליה ארבעה לא א"כ שאר עופות טמאין לבר מנשר ומפרס ועוניה ומעורב דכתב רחמנא למה לי דאית להו תלתא תלתא סימנים ואעפ"כ טמאין הא אמרינן וגמרינן מתורין מה תורין דאית בהו ארבעה ולא פחות אף כל עופות לישתרו בארבעה ולא פחות: אלא מדכתב רחמנא עשרים ואחד עופות. ש"מ דלא גמרינן מתורין: ונילף מהתם. כלומר משאר עופות טמאין: התם כו תרי מביעאי. כלומר עורב אית ליה תרי סימנין עורב על פי כן טמא:

מה נשר מיוחד בו' אף ב' ביוצא בו טמא. פירש רש"י דהאי אף כל לא מרבינן אלא מין נשר שאין עוף טמא צעולם אלא כ"ד האמורין צורה דקמני לקמן (סג:) לפיכך מנה הכתוב צטמאין והנך כ"ד האמורין דאיכא צולוהו סימן טהרה חוץ מן הנשר ואין זה ראייה דדילמא ה"ק לפיכך מנה הכתוב צטמאין משום דעל ידי כ"ד אלו וסימניהו נוכל להכיר כל המטא שצעולם אלא אם היה צא למנות צטמאין היה צריך למנות יומרו וכן כי קאמר ולעופות אין מספר ופריך עופות טמאין כ"ד ניינהו אלא לעופות טהורין אין מספר התם צע"י למימר אין מספר שנוכל להכיר על ידיהם כל האחרים ומשני דאין מספר לטהורים קאמר ושפיר קא מרבה הכא אפילו שאר מינין שאינן מין נשר: **ב' עוף הדורם טמא.** וא"ת

והיכי קים לכו לרצונך הך מילתא וכי קניגי או צליסטרי היו שצדקו כל העופות טהורים ואין שום עוף טהור דורס הא אמר לקמן (דף סג:) דלעופות טהורים אין מספר ואי הלכה למשה מסיני הוא א"כ ל"ל דכתב רחמנא פרס ועוניה תרוייהו לא לכתוב אותם שדורס דממה נפשך חד מינייהו דורס שאין בכל אחד אלא חד סימן של טהרה ואותו שצוה אינו צוה דמנוכה בגמרא וי"ל דשמא קבלה היתה מימות נח שהקריב מכל עוף טהור וצדק את כולם ומסר לדורות שאין עוף טהור דורס אלא צטמאין (ה"ק) לא שייך למימר הכי דאין זה מין צפני עצמו אלא ודל בהמה כדאימא בהמפלת (מה דף סג:) פ"י צקונטרס שאוחז בצפורניו ומגביה מן הקרקע מה שאוכל וקשה לר"ת דהא אפילו תרנגולת עושה כן ומפרש ר"ת דורס ואוכל מחיים ואינו ממתין לה עד שתמות כי היא זכר או עוברין (פסחים מט: א) המשיא את בתו לע"ה כאלו כופתה לפני ארי מה ארי דורס ואוכל ואינו ממתין עד שתמות אף ע"ה מכה וזעול ואינו ממתין עד שתפייס וכן צסוף פ"ק דצ"ק (דף טו:) ארי צרה"ה דרס ואכל פטור פירוש מחיים דהיינו אורחיה והוי שן טרף ואכל חייב פירוש לאחר מיתה דלחו היינו אורחיה והוי ליה קרן ופריך והא כתיב ארי טורף צדי גורותיו ומשני שצביל גורותיו שהי קטונים דרכו למית ומחנק לצבאותיו שצביל לצבאותיו: **ב' שיש לו אצבע יתירה** וזכר וקורקבנו נקלף שחור. בגמרא (א) קמני צברייתא ר"ג אומר כל עוף שיש לו אצבע יתרה חפס וקורקבנו נקלף צידוע שהוא טהור ופי' שם צקונטרס דארישא סמך דתני כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס טהור ואתא למימר רבן גמליאל ואם אינו דורס ויש לו עוד אצבע יתרה חפס וקורקבנו נקלף צידוע שהוא טהור ואין צדוע ששמעו כן ומפרש ר"ת כיון שיש לו א' סימנין הללו של טהרה צידוע שאינו דורס וטהור וא"ל לצדוק צסימן של דריסה ויש ללמוד מתוך כך דהא דלחמין לקמן בגמרא דג' סימנין הדרי צולוהו פי' צ"ט עופות ע"כ חד מינייהו אינו דורס דאי יש להם אצבע יתרה חפס וקורקבנו נקלף א"כ אין דורסין ויש להם ארבע טהרה אלא אינו דורס חד מינייהו מהתלת וכן יש לדקדק מדקאמר בגמרא עוף הבא צב' סימנין טהור והוא שכייר עורב ועל כרחק חד מאותן שני סימנים אינו דורס דכל עוף הדורס טמא ומדלריך להכיר עורב אלמא עורב לאו דורס ושני סימני טהרה של עורב הדרי צולוהו צ"ט עופות דסימן הרביעי דליתיה צ"ט עופות ליתיה אלא או צפרס או צעוניה כדמוכה בגמרא וא"ת ולמה ליה לנמקט הכא כל ג' סימני טהרה צתרי מינייהו היה יכול לומר צידוע שהוא טהור כגון צאותו סימן דליתיה צ"ט עופות וסימן אחר עמו דתו ליכא לספוקי צסום עוף טמא דנשר לית ליה שום סימן טהרה ופרס וטוניה לית ליה אלא חד ועורב וי"ט עופות לית צב' איתן תרי סימני טהרה אלא חד מינייהו וכי תימא דלח הוי ידעינן מאי ניינהו אותן סימני טהרה דליתיה צ"ט עופות והלא הוי מצריין שלך כדאמר רבי יוחנן (ט) לדידי חזי לי שלך וכו' לדידי חזי לי רחם ועצדי שרקרק וכן התגשמת שהיא צאות שצעופות וצפרק המפלת (מה דף סג:) קריא וקיסופא דעיניהם הולכות לפנייהם כשל אדם והיינו כוס וינסוף והואיל ומכירין אותן ליצדקו צבן והוי יכולין להכיר עוף הבא לפנינו צאותו סימן רביעי שאין צבולין סימן אחר עמו דהשתא ליכא לספוקי צסום עוף טמא וכן עורב הוי מצריין כדאמר צב' מפנין (שבת קמח.) מטלטלין את הלוך מפני שהוא מאלכ לעורבים ומפרש התם דכל שרלא צני מלכים הם ולקמן לא לתנס הלך זרזיר אלא עורב אלא מפני שהוא מיוו וצפרק השולח (גיטין דף מה.) אמרינן דלחמין עורב ואמר עיליש צרה וצסוף פרק צמה אשה (שבת דף טו:) האומר לעורב צרה וא"ל לצדקו שני סימני טהרה דעורב וצאותן שני סימני טהרה דליתנהו צעורב ליתכשרו כולוהו עופות וגם מתוך ההלכה יש קצת לצר מדקאמר בגמרא והלא אנשי כפר תמרתא אוכלין אותה מפני שיש לה זפק וגבי סנונית לצנה קאמר והלא אנשי גליל אוכלין אותה מפני שקורקבנו נקלף אלמא הנהו צ' ליתנהו צעורב וכי תימא דמתניתין לאו כל שלשה סימני טהרה צע"י אלא או או קמני וארישא קאי דקמני כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס ויש לו אצבע יתרה או זפק או קורקבנו נקלף טהור אי אפשר לומר כן כלל שהרי הוכחתי דחד משני סימני טהרה של עורב היינו אינו דורס א"כ צאינו דורס א"כ צאינו דורס וצאינן חד סימן דצעורב היכי אכלי להו ניחוש דלמא עורב הוא ונראה לפרש דכל עיקר משנתנו לא צאת אלא לאשמועינן ד' סימנין של טהרה וממילא ידעינן דצהנך סימני טהרה דליתנהו צעורב מחזקינן ליה צטוהרה: **א' נאמר פירושן מדברי תורה אלא מדברי סופרים.** פי' צקונטרס מדמנה תורין צטוהרוין והנהו איתנהו צבו ומנה נשר צטמאין וצברעה סימנין הללו הם חלוקין ש"מ הן הם סימני טהרה וקשה לפי' דקאמר צסמוך ונילף מפרס ועוניה א"כ נשר דכתב רחמנא למה לי השתא דאית ליה חד לא אכלינן דלית ליה כלל מצעיה הא צצטרריך נשר לאורויי לן סימני טהרה ומיהו מפרס ומעוניה לחודייהו הוה ידעי דצכל מל שפרס חלוק מתורין הייתי עושה סימן טהרה וכל מה שעוניה חלוק מתורין הייתי עושה סימן טהרה וצני צנייהם הם חלוקין מתורין מכל ד' סימנין אלא קשה מתורין דקאמר דלא אצטרריך למכתב אלא לקרבן הא צריכי למכתב משום דמינייהו ילפינן טהרה ועוד אי לא כתיבי תורין ה"א איפכא דד' סימני טהרה דהשתא ג' מהם יהו סימני טומאה שיהו צ"ט עופות ד' סימני טומאה וצנשר חד ומיהו הכי לא הוה מני למימר דהא פרס ועוניה הוה דלית ציה סימנא דלא הדר צולוהו לא יהא צו שום סימן טומאה שהוא ממש איפכא מ"ט עופות אלא היינו יכולין לעשות כל סימני עורב סימני טומאה ונראה לפרש דס"ד שיש שום תורין מיותר לאורויי לן סימני טהרה לכך פריך הוה תורין למה לי דלאורויי לן סימני טהרה זה הייתי יודע מתורין דלחמין לגופיה ומשני דאין שום תורין מיותר וכולוהו אתו לקרבן: **ב' התם תצחא וצא אבליגין בו.** ה"מ לשנויי דהווי ליה י"ט כתובים הצאים כאחד אלא דעדיפא קא משני ומנה קשה דזה הדבר עצמו היה רואה ללמוד מתורין דבתלתא לא אכלינן עד דאיכא כולוהו וכיון דמשני אס כן שאר עופות טמאין דכתב רחמנא למה לי א"כ מאי הדר פריך ונילף מהתם מה התם תלתא ולא אכלינן בו' וי"ל דפריך ונילף מינייהו דלחמין ג' סימנין לא ניכול אלא צתרי מינייהו וצחד דלית צבו אכלינן דהיינו מלתא דהא לא הוה ידעינן מתורין עד דאיכא כולוהו ומשני א"כ עורב דכתב רחמנא למה לי דכיון שאיך מטהר אלא צשני סימנין ואחר דליתיה צ"ט עופות א"כ לעורב דלית ציה אלא תרי למה לי: ונילף

נשר. הוצרכו צטמאין ודנין צנין אצ הימנו דמה נשר מיוחד דאין לו אחד מכל הסימנין הללו וטמא אף כל שאין לו אחד מכל הסימנין הללו מין נשר הוא וטמא אצל עוף שיש בו אחד מכל אלו טהור וכל שכן שנים או שלשה או כולם חוץ מעופות המפורשים צפרשה שגזירת הכתוב הוא שאע"פ שיש צבן סימן טהרה כדאמר לקמן) טמאין והאי אף לא מרבי אלא מין נשר דאין עוף טמא צעולם אלא כ"ד האמורין מנה וצדמניה לקמן (דף סג:) לפיכך מנה הכתוב צטמאין וצנהנך כ"ד אמרינן דאית צבו צולוהו סימני טהרה חוץ מן הנשר: **סורים.** מנה הכתוב לטהרה ומנה אותה דן צנין אצ לכולן. ואע"ג דקשיא סיפא לרישא דרישא מכשר אפילו צחד סימן סיפא לא מכשר עד דאיכא כולוהו רישא דוקא וסיפא לקמן מפרש"י לה: **פירושן.** לא נתפרשו הסימנין ממש צתורה אלא מדמנה תורין צטוהרוין והני איתנהו צבו ומנה נשר צטמאין וצברעה סימנין הללו הן חלוקין ש"מ הן הן סימני טהרה: **עוף הבא לפנינו צסימן אחד.** שז טהרה טהור וכל שכן אם צא צשנים או שלשה וצצבד שכייר צו שאינו מעשרים וארבעה הכתובים: **אס קן.** דמתורין ילפינן: **שאר עופות טמאין למה לי.** דכתביניהו והא לית חד צבו דליהו ציה כולוהו ארבעה סימנים דהכי אמרינן לקמן (ע"ב) דבעשרים מינייהו איכא ג' סימנים וצעורב תרין וצפרס וצעוניה חד חד: **ה"ג ונילף מינייהו מה הם סתמא ולא אכלינן אף כל סתמא ולא ניכול וכו"ש פוי וחד: א"כ.** דאפילו צתלתא נפקא לן מעופות המפורשין דלא מתכשר למה לי למיכתב עורב דלית ליה אלא תרי:

מה נשר מיוחד שאין לו אצבע יתרה וזכר ואין קורקבנו נקלף ודורס ואוכל טמא אף כל כיוצא בו טמא תורין שיש להן אצבע יתרה וזכר וקורקבנו נקלף ואין דורסין ואוכלין טהורין אף כל כיוצא בהן טהורין אמר אביי לא נאמר פירושן מדברי תורה אלא מדברי סופרים תני רבי חייא עוף הבא בסימן אחד טהור לפי שאין דומה לנשר נשר דלית ליה כלל הוא דלא תיכול הא איכא דאית ליה חד תיכול וילף מתורין מה תורין דאיכא כולוהו ארבעה אף ה"ג עד דאיכא כולוהו ארבעה אם בן שאר עופות טמאין דכתב רחמנא למה לי ונילף מינייהו מה התם תלתא ולא אכלינן אף כל תלתא ולא ניכול וכל שבן תרי וחד אם בן עורב דכתב רחמנא למה לי השתא דאית ליה תלתא לא אכלינן דאית ליה תרי מביעאי וליילף

דפרק אלו עוברין (פסחים מט: א) המשיא את בתו לע"ה כאלו כופתה לפני ארי מה ארי דורס ואוכל ואינו ממתין עד שתמות אף ע"ה מכה וזעול ואינו ממתין עד שתפייס וכן צסוף פ"ק דצ"ק (דף טו:) ארי צרה"ה דרס ואכל פטור פירוש מחיים דהיינו אורחיה והוי שן טרף ואכל חייב פירוש לאחר מיתה דלחו היינו אורחיה והוי ליה קרן ופריך והא כתיב ארי טורף צדי גורותיו ומשני שצביל גורותיו שהי קטונים דרכו למית ומחנק לצבאותיו שצביל לצבאותיו: **ב' שיש לו אצבע יתירה** וזכר וקורקבנו נקלף שחור. בגמרא (א) קמני צברייתא ר"ג אומר כל עוף שיש לו אצבע יתרה חפס וקורקבנו נקלף צידוע שהוא טהור ופי' שם צקונטרס דארישא סמך דתני כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס טהור ואתא למימר רבן גמליאל ואם אינו דורס ויש לו עוד אצבע יתרה חפס וקורקבנו נקלף צידוע שהוא טהור ואין צדוע ששמעו כן ומפרש ר"ת כיון שיש לו א' סימנין הללו של טהרה צידוע שאינו דורס וטהור וא"ל לצדוק צסימן של דריסה ויש ללמוד מתוך כך דהא דלחמין לקמן בגמרא דג' סימנין הדרי צולוהו פי' צ"ט עופות ע"כ חד מינייהו אינו דורס דאי יש להם אצבע יתרה חפס וקורקבנו נקלף א"כ אין דורסין ויש להם ארבע טהרה אלא אינו דורס חד מינייהו מהתלת וכן יש לדקדק מדקאמר בגמרא עוף הבא צב' סימנין טהור והוא שכייר עורב ועל כרחק חד מאותן שני סימנים אינו דורס דכל עוף הדורס טמא ומדלריך להכיר עורב אלמא עורב לאו דורס ושני סימני טהרה של עורב הדרי צולוהו צ"ט עופות דסימן הרביעי דליתיה צ"ט עופות ליתיה אלא או צפרס או צעוניה כדמוכה בגמרא וא"ת ולמה ליה לנמקט הכא כל ג' סימני טהרה צתרי מינייהו היה יכול לומר צידוע שהוא טהור כגון צאותו סימן דליתיה צ"ט עופות וסימן אחר עמו דתו ליכא לספוקי צסום עוף טמא דנשר לית ליה שום סימן טהרה ופרס וטוניה לית ליה אלא חד ועורב וי"ט עופות לית צב' איתן תרי סימני טהרה אלא חד מינייהו וכי תימא דלח הוי ידעינן מאי ניינהו אותן סימני טהרה דליתיה צ"ט עופות והלא הוי מצריין שלך כדאמר רבי יוחנן (ט) לדידי חזי לי שלך וכו' לדידי חזי לי רחם ועצדי שרקרק וכן התגשמת שהיא צאות שצעופות וצפרק המפלת (מה דף סג:) קריא וקיסופא דעיניהם הולכות לפנייהם כשל אדם והיינו כוס וינסוף והואיל ומכירין אותן ליצדקו צבן והוי יכולין להכיר עוף הבא לפנינו צאותו סימן רביעי שאין צבולין סימן אחר עמו דהשתא ליכא לספוקי צסום עוף טמא וכן עורב הוי מצריין כדאמר צב' מפנין (שבת קמח.) מטלטלין את הלוך מפני שהוא מאלכ לעורבים ומפרש התם דכל שרלא צני מלכים הם ולקמן לא לתנס הלך זרזיר אלא עורב אלא מפני שהוא מיוו וצפרק השולח (גיטין דף מה.) אמרינן דלחמין עורב ואמר עיליש צרה וצסוף פרק צמה אשה (שבת דף טו:) האומר לעורב צרה וא"ל לצדקו שני סימני טהרה דעורב וצאותן שני סימני טהרה דליתנהו צעורב ליתכשרו כולוהו עופות וגם מתוך ההלכה יש קצת לצר מדקאמר בגמרא והלא אנשי כפר תמרתא אוכלין אותה מפני שיש לה זפק וגבי סנונית לצנה קאמר והלא אנשי גליל אוכלין אותה מפני שקורקבנו נקלף אלמא הנהו צ' ליתנהו צעורב וכי תימא דמתניתין לאו כל שלשה סימני טהרה צע"י אלא או או קמני וארישא קאי דקמני כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס ויש לו אצבע יתרה או זפק או קורקבנו נקלף טהור אי אפשר לומר כן כלל שהרי הוכחתי דחד משני סימני טהרה של עורב היינו אינו דורס א"כ צאינו דורס א"כ צאינו דורס וצאינן חד סימן דצעורב היכי אכלי להו ניחוש דלמא עורב הוא ונראה לפרש דכל עיקר משנתנו לא צאת אלא לאשמועינן ד' סימנין של טהרה וממילא ידעינן דצהנך סימני טהרה דליתנהו צעורב מחזקינן ליה צטוהרה: **א' נאמר פירושן מדברי תורה אלא מדברי סופרים.** פי' צקונטרס מדמנה תורין צטוהרוין והנהו איתנהו צבו ומנה נשר צטמאין וצברעה סימנין הללו הם חלוקין ש"מ הן הם סימני טהרה וקשה לפי' דקאמר צסמוך ונילף מפרס ועוניה א"כ נשר דכתב רחמנא למה לי השתא דאית ליה חד לא אכלינן דלית ליה כלל מצעיה הא צצטרריך נשר לאורויי לן סימני טהרה ומיהו מפרס ומעוניה לחודייהו הוה ידעי דצכל מל שפרס חלוק מתורין הייתי עושה סימן טהרה וכל מה שעוניה חלוק מתורין הייתי עושה סימן טהרה וצני צנייהם הם חלוקין מתורין מכל ד' סימנין אלא קשה מתורין דקאמר דלא אצטרריך למכתב אלא לקרבן הא צריכי למכתב משום דמינייהו ילפינן טהרה ועוד אי לא כתיבי תורין ה"א איפכא דד' סימני טהרה דהשתא ג' מהם יהו סימני טומאה שיהו צ"ט עופות ד' סימני טומאה וצנשר חד ומיהו הכי לא הוה מני למימר דהא פרס ועוניה הוה דלית ציה סימנא דלא הדר צולוהו לא יהא צו שום סימן טומאה שהוא ממש איפכא מ"ט עופות אלא היינו יכולין לעשות כל סימני עורב סימני טומאה ונראה לפרש דס"ד שיש שום תורין מיותר לאורויי לן סימני טהרה לכך פריך הוה תורין למה לי דלאורויי לן סימני טהרה זה הייתי יודע מתורין דלחמין לגופיה ומשני דאין שום תורין מיותר וכולוהו אתו לקרבן: **ב' התם תצחא וצא אבליגין בו.** ה"מ לשנויי דהווי ליה י"ט כתובים הצאים כאחד אלא דעדיפא קא משני ומנה קשה דזה הדבר עצמו היה רואה ללמוד מתורין דבתלתא לא אכלינן עד דאיכא כולוהו וכיון דמשני אס כן שאר עופות טמאין דכתב רחמנא למה לי א"כ מאי הדר פריך ונילף מהתם מה התם תלתא ולא אכלינן בו' וי"ל דפריך ונילף מינייהו דלחמין ג' סימנין לא ניכול אלא צתרי מינייהו וצחד דלית צבו אכלינן דהיינו מלתא דהא לא הוה ידעינן מתורין עד דאיכא כולוהו ומשני א"כ עורב דכתב רחמנא למה לי דכיון שאיך מטהר אלא צשני סימנין ואחר דליתיה צ"ט עופות א"כ לעורב דלית ציה אלא תרי למה לי: ונילף